

Temat lekcji: Drapieżnictwo.

Przeczytaj informacje 😊

Mięso jest pokarmem wysokokalorycznym, dlatego żywiące się nim zwierzęta nie muszą cały czas jeść i mogą dużo odpoczywać. Jest też łatwiejsze do strawienia niż pokarm roślinny, dlatego zwierzęta mięsożerne mają słabiej rozbudowany układ pokarmowy.

Niektórzy drapieżcy poszukują zdobyczy w sposób aktywny. Podkradają się do niej i zabijają ją. Takie polowania mogą odbywać się samotnie, jak w przypadku większości kotowatych. Inne drapieżniki czekają w ukryciu. Tak postępują niektóre pająki, konstruujące dodatkowo sieci łowne, i płaszczyki zagrzebane w mule. Wiele drapieżników żyje i poluje stadnie. Dzięki dużej liczebności mogą otoczyć ofiarę lub wpędzić ją w zasadzkę. Polujące stado wilków stosuje następującą strategię – dwa lub trzy osobniki wybierają potencjalną zdobycz, oddzielają ją od stada, a następnie zaganiają w stronę czekających na nią pobratymców. Polować w grupie mogą też niektóre ptaki, np. kormorany, oraz ssaki wodne – orki i delfiny.

Do lokalizacji ofiar służą drapieżnikom świetnie rozwinięte narządy zmysłów: węchu, wzroku, słuchu. Niektóre węże, pozbawione ucha zewnętrznego, o słabym wzroku, orientują się za pomocą receptorów reagujących na temperaturę ciała ofiar. Wykrywają w ten sposób zwierzęta stałocieplne. Echolokacją posługują się nietoperze i walenie, a ryby korzystają z narządu linii bocznej by wykryć w otoczeniu potencjalny pokarm lub zagrożenie.

Wiele drapieżnych zwierząt zaopatrzonych jest w silne i ostre pazury lub szpony służące do pochwycenia i przytrzymania zwierzyny. Podobną funkcję mogą pełnić kły u ssaków. U ptaków szponiastych dziób służy tylko do rozrywania zdobyczy, nigdy do jej chwytania czy przenoszenia. Wśród niektórych grup zwierząt najważniejszym narządem służącym do polowania jest język. U dzięcioła jest długi i ostro zakończony, zaopatrzony w skierowane do tyłu ząbki. Ptak wsuwa go do korytarza wydrążonego przez ofiarę w drzewie, zahacza o nią językiem i wyciąga. Zwierzęta takie jak żaby, kameleony, mrówkojady chwytają drobne bezkręgowce lepką końcówką wyjątkowo długiego języka. Taka strategia doskonale sprawdza się u zwierząt, których ofiary są liczne i drobne.

Niektóre kręgowce połykają ofiary w całości. Robią tak niektóre ryby, węże, sowy. Trawienie takiej dużej porcji pokarmu trwa bardzo długo.

Potencjalne ofiary drapieżników mają swoje sposoby na przetrwanie. Jednym z nich jest kamuflaż. Wiele zwierząt ma ubarwienie maskujące, pozwalające im wtopić się w środowisko, w którym żyją. Doskonałym przykładem jest paszczak australijski – ptak blisko spokrewniony z naszym rodzimym lelkiem. Niektóre zwierzęta, w szczególności owady, np. patyczaki i liście, mają kształty upodabniające je do części roślin. Maskujące ubarwienie i kształt przybierają zarówno roślinożercy, jak i drapieżniki. Te ostatnie wykorzystują je jako formę obrony przed większymi od siebie mięsożercami lub maskują się, czekając w ukryciu na ofiary.

Odwrotną strategię stosują zwykle zwierzęta, których obroną jest trucizna. Mają jaskrawe ubarwienie, które informuje o tym, że są niejadalne. Toksyczne zwykle bywają owady oraz płazy, takie jak salamandry i drzewołazy. Niektóre bezbronne gatunki podszywają się pod jadowite. Tak jak one są jaskrawo ubarwione i do złudzenia przypominają niebezpieczne zwierzęta.

Wymienione strategie obrony przed drapieżnikami, podobnie jak pancerz żółwia i kolce jeża, są przykładami obrony biernej. Zwierzęta mogą stosować

także obronę czynną. Korzystają z niej zaopatrzone w żądła pszczoły, osy czy szerszenie, bawoły atakujące potężnymi rogami, myszy kaleczące napastnika ostrymi zębami, skunks, rozlewający na przeciwnika cuchnącą substancję. Innym sposobem obrony jest ucieczka. Stosujące tę strategię zwierzęta mają długie nogi, zdolne do szybkiego biegu lub gwałtownych skoków.

Formą obrony przed drapieżnikami jest też wydawanie potomstwa przez samice żyjące w stadach w tym samym czasie. Nowo narodzone młode (lub jaja) są celem ataków drapieżników tylko przez krótki czas, kiedy są nieporadne. Ptaki ponosiłyby większe straty, gdyby młode pojawiały się przez cały rok, a drapieżniki miały dzięki nim obfitość pokarmu.

Notatka do zeszytu

Drapieżniki wybierają na ofiary najczęściej osobniki stare lub bardzo młode, chore, osłabione przez pasożyty czy głód, czyli te, które łatwo schwytać. Dzięki temu przy życiu pozostają jednostki najsilniejsze, które wydadzą zdrowe i silne potomstwo. Eliminacja najsłabszych powoduje, że dla pozostałych organizmów tego gatunku do podziału będzie więcej zasobów środowiska.

Zdarza się, że drapieżniki nadmiernie trzebią jeden gatunek. Powoduje to znaczne zmniejszenie liczby potencjalnych ofiar. Coraz trudniej je wytropić i upolować, więc wiele łowów kończy się niepowodzeniem. W efekcie drapieżnik zaczyna głodować. Najsłabsze zwierzęta mięsożerne giną z braku pokarmu, atakowane są przez choroby i pasożyty, więc liczba drapieżników też ulega zmniejszeniu. Gdy liczba polujących spada, ich ofiary stają się bezpieczniejsze. Mogą spokojniej żerować, rozmnażać się i wkrótce ich liczba wzrasta. Powoduje to, że ofiary stają się łatwo dostępne, są często chwytane przez drapieżniki, które dzięki nim mnożą się i zwiększają swoją liczebność.

1. Przystosowania obronne zwiększają szansę przeżycia.
2. Zwierzęta stosują obronę bierną (kamouflaż, toksyny, pancerze lub kolce) albo czynną (ucieczkę lub przybieranie postawy grożącej).
3. Zjadający i zjadani wzajemnie regulują swoją liczebność.

Zadanie do wykonania

Wyszukaj informacje na temat przystosowań psa ułatwiających mu polowanie.